

sygn. akt III K 67/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Data: 28 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku, III Wydział Karny, w składzie:

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Sławomir Cihulko

Protokolant: Marta Szypulewska

przy udziale prokuratora Małgorzaty Łapińskiej-Prus z Prokuratury Okręgowej w Białymstoku

po rozpoznaniu na rozprawie 28 lipca 2021 r. w Białymstoku

sprawy przeciwko B. U. (U.)

synowi A. i T., rodowe nazwisko matki D.

urodzonemu (...) w B.

oskarżonemu o to, że:

I. w okresie od stycznia 2019 roku do czerwca 2019 roku w W., Ł., na terenie Anglii oraz innych miejsc w kraju i za granicą, brał udział w założonej i kierowanej przez nieustalone personalnie osoby zorganizowanej grupie przestępczej w skład, której wchodził A. C., A. H., Ł. G. (1), K. K., wobec których skierowano akt oskarżenia do sądu oraz inne dotychczas nieustalone osoby, mającej na celu osiągnięcie korzyści majątkowej z popełnienia przestępstw oszustwa polegających na werbowaniu i namawianiu osób do otworzenia kont bankowych w różnych bankach, na które następnie wpływały pieniądze wyłudzone od pokrzywdzonych wprowadzonych w błąd w ten sposób, że będąc przekonanym, iż uczestniczą w akcji policji rozbijającej grupę hakerów otwierali nowe konta bankowe i przelewali na nie swoje oszczędności lub przekazywali na potrzeby akcji dane dostępowe do swojego rachunku w postaci loginu, hasła i kodów dostępu, które to pieniądze następnie były wybierane w bankomatach na terenie innych krajów,

tj. o czyn z art. 258§1 k.k.,

II. w okresie od 03 stycznia 2019 roku do 28 stycznia 2019 roku w B. i innych miejscach ze skutkiem w K., działając w warunkach zorganizowanej grupy przestępczej opisanej w punkcie **I.**, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, dokonał oszustwa i usiłował dokonać oszustw w ten sposób, że:

1/ w dniu 03 stycznia 2019 r. doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem T. M. w kwocie 10 000 złotych w ten sposób, że dla celów przestępstwa przekazał nieustalonemu mężczyźnie dane do swojego konta bankowego o nr (...) w Banku (...) SA, założonego w kwietniu 2017 r., dokonując najpierw zmian w zakresie numeru dowodu osobistego (...) oraz miejsca zamieszkania na ul. (...) wskazanego przez nieznanego mężczyznę oraz zastrzegł wcześniej wydaną mu kartę bankomatową o numerze (...) otrzymując nową o numerze (...), która została wysłana na wskazany wyżej adres, a następnie na powyższe konto otrzymał przelew pieniężny z rachunku bankowego pokrzywdzonego w kwocie 5000 złotych, który został wprowadzony w błąd przez mężczyzn podających się za funkcjonariuszy Centralnego Biura Śledczego i prokuratora podczas rozmowy telefonicznej, którzy pod pozorem działań zmierzających do rozbicia grupy hakerów dokonujących kradzieży pieniędzy z kont bankowych namówili pokrzywdzonego do udziału w rzekomej akcji,

polecając przekazać na jej potrzeby dane dostępowe do tego rachunku w postaci loginu, hasła i kodów dostępu, a po ich uzyskaniu pieniądze te zostały wybrane z bankomatu na terenie Anglii, czym działano na szkodę T. M.,

2/ w dniu 07 stycznia 2019 r. w B. usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem innych osób w ten sposób, że nakłoniony przez nieznanego mężczyznę udał się do Banku (...) SA i założył na swoje dane osobowe trzy konta bankowe o numerach (...) w polskiej walucie, (...) w EUR oraz (...) w GBP, podając adres do doręczeń wskazany przez tego mężczyznę ul. (...), na który wysłano wydaną, na wniosek B. U. złożony w dniu 07 stycznia 2019 r., kartę o numerze (...), mail (...), nowy numer dowodu osobistego (...) i swój numer telefonu(...), który w dniu 22 stycznia 2019 r. osobiście w banku zmienił na numer wskazany przez nieznanego mężczyznę (...), a następnie całość dokumentacji bankowej przekazał ww. mężczyźnie wiedząc, że rachunki bankowe mogą zostać wykorzystane do zagarnięcia cudzego mienia, w tym poprzez wprowadzenie w błąd innej osoby,

3/ w 03 stycznia 2019 r. w B. usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem innych osób w ten sposób, że nakłoniony przez nieznanego mężczyznę udał się do (...) Bank (...) SA i założył na swoje dane osobowe trzy konta bankowe o numerach (...) w walucie polskiej, (...) EUR i (...)GBP w (...) Bank (...) SA, podając swój numer telefonu (...), nowy numer dowodu osobistego (...) oraz adres do doręczeń wskazany przez tego mężczyznę ul. (...), na który wysłano wydane, na wniosek B. U. złożony w dniu 06 stycznia 2019 r. karty o numerach (...), (...) i (...), a następnie całość dokumentacji bankowej przekazał ww. mężczyźnie wiedząc, że rachunki bankowe mogą zostać wykorzystane do zagarnięcia cudzego mienia, w tym poprzez wprowadzenie w błąd innej osoby, dokonując w dniu 28 stycznia 2019 r. wpłaty na konto kwoty 110 zł otrzymanej od nieznanego mężczyzny,

4/ w dniu 04 stycznia 2019 r. w B. usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem innych osób w ten sposób, że nakłoniony przez nieznanego mężczyznę udał się do Banku (...) i założył na swoje dane osobowe trzy konta bankowe o numerach (...) w walucie polskiej, (...) w EUR, (...) w GBP podając swój numer telefonu (...), mail (...), nowy numer dowodu osobistego (...) oraz adres do doręczeń wskazany przez tego mężczyznę ul. (...), na który wysłano wydaną, na wniosek B. U. złożony w dniu 04 stycznia 2019 r., kartę o numerze (...), a następnie całość dokumentacji bankowej przekazał ww. mężczyźnie wiedząc, że rachunki bankowe mogą zostać wykorzystane do zagarnięcia cudzego mienia, w tym poprzez wprowadzenie w błąd innej osoby,

tj. o czyn z art. 286§1 k.k. i art. 13§1 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k.

- o r z e k a -

A. Oskarżonego B. U. uznaje za winnego:

1) czynu zarzucanego mu w punkcie **I.**, przy czym:

a. przyjmuje, że został on zrealizowany w styczniu 2019 r.,

b. kwalifikuje go z art. 258§1 ustawy z 06.06.1997 r. Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym do 23.06.2020 r. w zw. z art. 4§1 k.k. i za to na podstawie art. 258§1 k.k. w zw. z art. 4§1 k.k. skazuje go na karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

2) czynu zarzucanego mu w punkcie **II.**, przy czym:

a. modyfikuje jego opis poprzez:

- dodanie po zwrocie „grupy przestępczej opisanej w punkcie I”, sformułowania „wspólnie i w porozumieniu z innymi nieustalonymi osobami, w tym telefonującymi do pokrzywdzonych celem wprowadzenia ich w błąd z zamiarem doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem”,

- przyjęcie, że czynności sprawcze skutkujące realizacją oszustwa na szkodę T. M. (podpunkt 1/) zostały zrealizowane w okresie od 3 do 21 stycznia 2019 r.,

- zastąpienie w podpunktach 2/-4/ zwrotu „rachunki bankowe mogą zostać wykorzystane” sformułowaniem „rachunki bankowe mają zostać wykorzystane” oraz dodanie w nich określenia „lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niewykorzystanie rachunków bankowych przez współników”,

b. kwalifikuje ten występki z art. 286§1 ustawy z 06.06.1997 r. Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym do 23.06.2020 r. (powoływanej w dalszej części wyroku jako k.k.) w zw. z art. 65§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. w zw. z art. 4§1 k.k. i za to na podstawie art. 286§1 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. w zw. z art. 12§1 k.k. w zw. z art. 4§1 k.k. skazuje go, zaś na podstawie art. 286§1 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. w zw. z art. 64§2 k.k. i art. 33§2 k.k. wymierza mu kary: 1 (jednego) roku pozbawienia wolności oraz **100 (stu) stawek dziennych grzywny**, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 (trzydziestu) złotych.

- Na podstawie art. 46§1 k.k. orzeka od oskarżonego B. U. na rzecz pokrzywdzonego T. M. 4586,50 (czterech tysięcy pięciuset osiemdziesięciu sześciu 50/100) złotych tytułem obowiązku naprawienia szkody w części.

B. Na podstawie art. 85§1 i §2 k.k., art. 86§1 k.k. w zw. z art. 4§1 k.k. wymierza oskarżonemu karę łączną **1 (jednego) roku pozbawienia wolności**.

C. Na podstawie art. 69§1 i 2 k.k., art. 70§1 k.k., art. 72§1 pkt 5) k.k. i art. 73§2 k.k. wykonanie kary łącznej **1 (jednego) roku pozbawienia wolności warunkowo zawieszona na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata, zobowiązuje oskarżonego w tym okresie do powstrzymania się od nadużywania alkoholu oraz oddaje go pod dozór kuratora sądowego.**

D. Na podstawie art. 63§1 i §5 k.k. na poczet wymierzonej kary grzywny zalicza okres tymczasowego aresztowania w wymiarze 13 dni, tj. od 5 sierpnia 2020 r. godzina 19.40 do 18 sierpnia 2020 r. godzina 15:50, przyjmując jeden dzień pozbawienia wolności za równoważny dwóm stawkom dziennym grzywny.

E. Zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 780 (siedemset osiemdziesiąt) złotych tytułem opłaty oraz 455,42 (czteryście pięćdziesiąt pięć 42/100) złotych tytułem pozostałych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Wg wzoru z Formularza UK 1, sygnatura akt III K 67/21

1. USTALENIE FAKTÓW

1.1. Fakty uznane za udowodnione

1.1.1. Czyny przypisane w punktach **A. 1)** i **2)** wyroku.

Nieustaleni mężczyźni, w tym pochodzenia romskiego, na przełomie 2018 i 2019 roku zorganizowali grupę przestępczą, która zajmowała się wyłudzeniem pieniędzy. Metoda ich pozyskania sprowadzała się do nawiązywania połączeń telefonicznych przez NN. osoby znajdujące się na terenie Wielkiej Brytanii z losowo wybranymi abonentami telefonów stacjonarnych w Polsce. Ci ostatni byli wprowadzani w błąd co do tego, że rozmawiają z funkcjonariuszami Centralnego Biura Śledczego - a w niektórych przypadkach także z prokuratorem - którzy zajmują się „rozpracowaniem” grupy hakerów, dążących do przejęcia pieniędzy z kont bankowych. Inicjujący połączenie i współdziałające z nim osoby sugerowały rozmówcom, że ich bankowe oszczędności także są „zagrożone”. Wskazywali, że dana osoba powinna przekazać im dane związane z korzystaniem z własnego rachunku bankowego w postaci loginu, hasła i kodów dostępu odnoszących się do korzystania z bankowości mobilnej, co pozwoli organom ścigania na

„ochronę” jej środków przed przestępcami lub też ich ujęcie. Nakłaniali też do zawierania nowych umów o prowadzenie rachunku bankowego, ze wskazaniem numeru telefonu i adresu mejlowego podanego przez rozmówcę. Co najmniej w kilku przypadkach opisane wyżej przestępcze działania zakończyły się powodzeniem.

Po uzyskaniu danych dostępowych do kont sprawcy realizowali czynności polegające na wykonaniu przelewu z rachunku bankowego pokrzywdzonego na konta w polskich oddziałach bankowych, do których oni mieli dostęp, po czym z wykorzystaniem karty płatniczej nielegalnie pozyskane środki pieniężne były wypłacane z bankomatów na terenie Anglii, tj. w L..

W ramach struktury grupy wyznaczone osoby zajmowały się werbowaniem w Polsce tych, którzy wyrażali zgodę na zawieranie w bankach umów o prowadzenie rachunków. Po sygnowaniu danego kontraktu w placówce ww. instytucji finansowej dokumenty z tym związane, a także dane umożliwiające dostęp do konta z wykorzystaniem bankowości mobilnej, były przekazywane współnikom.

Jedną z takich osób, która na początku stycznia 2019 r. zdecydowała się na taką współpracę i tym samym udział w zorganizowanej grupie przestępczej, był mieszkający w B. B. U..

Podobnie postąpili m.in. mieszkańcy Ł. Ł. G. (1) i K. K.. Ten pierwszy, nakłoniony przez A. C., zawarł umowy na prowadzenie rachunków w bankach, a dokumentację i dane przekazał innej osobie. W tożsamy sposób zachował się K. K.. A. H. płacił zaś A. C. za wyszukiwanie osób gotowych realizować ww. czynności bankowe. Na założone na ich dane konta bankowe wpłynęło łącznie 150 000 zł wyłudzone 7.03.2019 r. od B. J.. Wszyscy z ww. czterech mężczyzn zostali prawomocnie skazani za opisaną wyżej bezprawną działalność, w tym udział w zorganizowanej grupie przestępczej. Danych sprawców, którzy przebywali w L., nie ustalono.

Na początku stycznia 2019 r. mężczyzna o nieustalonych dotychczas danych – jeden z członków przestępczej struktury - spotkał się z B. U., któremu zlecił wprowadzenie zmian danych odnoszących się do zawartej przez niego 29.04.2017 r. z (...) Bankiem SA „Umowy rachunków bankowych, karty debetowej oraz dostępu do usług przez kanały bankowości elektronicznej” (nr rachunku (...)). Ten wykonał polecenie – 3 stycznia 2018 r. stawiał się w placówce ww. banku nr (...) przy ul. (...), zastrzegł kartę wydaną w 2017 r. i zawnioskował o wydanie nowej. Zmienił także adres do korespondencji na ul. (...) w B., gdzie nie przebywał. Kartę (...)nr (...) wysłano właśnie tam, a następnie trafiła ona do członków grupy znajdujących się w L..

Współdziałając w tą samą osobą B. U. wykonał ponadto inne czynności bankowe, a mianowicie:

1) Trzeciego stycznia 2019 r. stawiał się w (...) (...) Banku SA, gdzie legitymując się dowodem osobistym seria (...) zawarł Umowy konta osobistego, Umowę usług (...) online oraz Umowy o debetową kartę płatniczą. Otworzył w banku rachunki o numerach:

- (...) w PLN, do którego wydano kartę (...),

- (...) w EUR, do którego wydano kartę (...),

- (...), do którego wydano kartę (...).

Wskazał też kontaktowy numer telefonu (...) oraz adres poczty elektronicznej (...) Karty zostały wysłane na podany przez niego adres przy ul. (...).

Dwudziestego ósmego stycznia 2019 r. B. U. pojawił się ponownie w ww. placówce bankowej, gdzie dokonał wpłaty 110 zł. Tego samego dnia zlecono przewalutowanie części tej kwoty na 10 EUR i 10 GBP, którymi uznano jego konta w tych walutach. Pobrane one zostały przez bank jako opłata roczna za korzystanie z wydanych kart płatniczych.

2) Czwartego stycznia 2019 r. B. U. przyszedł do (...) Banku (...) SA w B.. Przedstawił dowód osobisty nr (...) i zawierając stosowne umowy otworzył rachunki o numerach:

- (...) w PLN,
- (...) w EUR,
- (...) w GBP,

podając numer (...), adres poczty elektronicznej (...) oraz adres do doręczeń na ul. (...), na który bank wysłał kartę debetową (...)nr(...).

3) Siódmego stycznia 2019 r. B. U. pojawił się w placówce Banku (...) SA w B. przy ul. (...). Przedłożył dowód osobisty nr (...) i zawarł umowę o następujące usługi:

- rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w PLN o nr (...),
- rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe o numerach: (...) w EUR oraz (...) w GBP.

Wskazał kontaktowy numer telefonu (...)oraz adres poczty elektronicznej (...) Do rachunku w PLN została wydana karta (...) nr (...), którą wysłano na podany przez klienta adres przy ul. (...).

Przed południem 22.01.2019 r. B. U. stawił się w ww. placówce bankowej, gdzie korzystając z pomocy pracownika banku wykonał szereg operacji dotyczących zmian i ustawień warunków korzystania z bankowości elektronicznej, w tym zmienił numer telefonu kontaktowego na (...), a około 10 minut później wrócił do poprzedniego.

W każdym z opisanych przypadków wyżej wymieniony oddawał dokumentację bankową współdziałającemu z nim mężczyźnie.

B. U. zdawał sobie sprawę z tego, że rachunki bankowe, do których dostęp przekazuje nieustalonym w procesie osobom, mają być wykorzystane w przestępczej działalności polegającej na wyłudzeniu cudzego mienia (pieniędzy), co też nastąpiło w przypadku jednego z nich. Realizując zlecone czynności współdziałał w wykonaniu przestępczego przedsięwzięcia mającego na celu wyłudzenie pieniędzy od bliżej nieokreślonej liczby osób. Jego wkład w to przedsięwzięcie, jak i innych osób wykonujących tożsame zadania, był istotny i warunkował jego powodzenie.

Dwudziestego pierwszego stycznia 2019 r. około godziny 13:00 do mieszkającego w K. T. M. na stacjonarny numer (...) zatelefonował jeden z członków przestępczej struktury z brytyjskiego numeru (...). Przedstawił się jako A. M., funkcjonariusz CBS Powiedział, że jego służba prowadzi akcję dotyczącą przestępstw komputerowych. Stwierdził, że rozmówca ma zainfekowany komputer, w związku z czym oszuci włamią się na jego konto bankowe i zabrają z niego wszystkie pieniądze. Następnie kolejny mężczyzna, także rzekomo policjant, potwierdził dane przekazane przez współnika, który poinformował T. M., że połączy go z prokuratorem M. W.. Do rozmowy włączył się kolejny sprawca – ten, podając się za prokuratora, wyłudził od ww. login do jego konta w (...) SA o numerze (...), hasło oraz numery siedmiu kodów jednorazowych.

Po uzyskaniu dostępu do bankowości mobilnej ww. rachunku T. M., zostały zlecone dwa przelewy po 5000 zł, z których jeden trafił na rachunek w (...) Banku SA o numerze (...), figurujący na dane B. U., zaś drugi na rachunek nr (...) w tym samym banku, na którego prowadzenie umowę zawarł K. K..

Z rachunku B. U. tego samego dnia wypłacono pieniądze w (...) bankomatach, zaś pozostałe na nim środki w kwocie 413,50 zł zostały zablokowane przez prokuratora, a następnie zwrócone pokrzywdzonemu.

Konta w innych bankach, które udostępnił współnikom B. U., nie zostały ostatecznie wykorzystane w działalności przestępczej grupy.

Mężczyzna został zatrzymany 5.08.2020 r. o godzinie 19:40, a następnie tymczasowo aresztowany. Środek ten uchylono 18.08.2020 r. o godzinie 15:50.

Dowody: notatki urzędowe (k.3, 77, 78, 1164, 1237), depozycje świadków: B. J. (k.6-7), T. M. (k.1122), Ł. G. (k.160-161, 170-171, 179, 532, 807-808), K. K. (k.592-595, 607-608, 617-619, 620), A. C. (k.814-817, 840, 1105-1107), H. Ł. (k.274-278), częściowe - tj. w zakresie zgodnym z ustaleniami sądu - wyjaśnienia oskarżonego (k.1881v-1884), dokumentacja bankowa: (...) Bank SA (k.1148, 1149, 1157, 1165, 1167-1168, 1172-1176, 1183-1190, 1195-1206, 1239, 1842-1844), (...) Bank SA (k.8-13, 35), (...) Bank SA (k.21, 1714-1729, 1839-1841), Bank (...) SA (k.81, 84-94, 1739-1742, 1850), (...) Bank (...) SA (k.1756-1766), (...) SA (k.95, 173), analiza danych objętych tajemnicą bankową (k.82-83, 96, 116), postanowienie o wyłączeniu materiałów i inne dokumenty (k.185 i nast.), postanowienie o zwrocie pieniędzy (k.1169-1170), dane dotyczące logowania do usług bankowości elektronicznej (k.1237), analiza połączeń (k.1634v), postanowienie o tymczasowym aresztowaniu (k.1640), zawiadomienie o zatrzymaniu i zwolnieniu (k.1656 i 1701).

2. OCENA DOWODÓW

2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów

Dotyczące przypisania czynów z pkt A. 1) i 2) wyroku (1.1.1.)

Ustalone okoliczności faktyczne dotyczące strony przedmiotowej zachowań sprawczych zrealizowanych na szkodę B. J. i T. M. są bezsporne i nie były kwestionowane. Do osób tych (jak i innych: k.185 i nast.) dzwoniło z Wielkiej Brytanii i tam też wypłacano z bankomatów pieniądze przetransferowane na rachunki, do których dostęp mieli przestępcy. Takie konta utworzył, jak i udostępnił innym, także B. U.. Analiza realiów dowodowych tej sprawy doprowadziła do wniosku, że nie był on pomocnikiem, lecz współsprawcą, a teza prokuratora, że brał również udział w zorganizowanej grupie przestępczej, okazała się słuszna.

Przez wymagane ustawą „zorganizowanie” grupy rozumie się, że taka funkcjonuje zgodnie z pewnymi ustalonymi regułami i posiada wewnętrzną strukturę - zatem poszczególni jej członkowie pełnią określone funkcje bądź role. Nie ulega jakiegokolwiek wątpliwości, że „zorganizowanie” oznacza w języku polskim ułożenie czegoś w pewne formy, podporządkowanie regułom, normom, wprowadzenie do czegoś ładu i organizacji. Karalnym jest zatem udział tylko w takiej grupie przestępczej, której struktura cechuje się wymaganym przez Kodeks karny zorganizowaniem. Progiem karalnego zorganizowania grupy przestępczej będzie istnienie między jej członkami chociażby niewysokiego, ale widocznego stopnia powiązań organizacyjnych i/lub hierarchicznych, a zatem stwierdzenie elementów statycznych niezależnych od elementów dynamicznych. Rodzaj tych więzi może być rozmaity, lecz zwykle należy do nich wyodrębnienie ośrodka decyzyjnego (przywództwa), powiązań między jej członkami oraz form nadających tej grupie elementy trwałości.

Słuszny jest pogląd, zgodnie z którym o uznaniu istnienia grupy przestępczej w rozumieniu art. 258§1 k.k. lub też ustaleniu, że grupa osób popełniła przestępstwo we współsprawstwie niewyczerpującym elementów jego kwalifikowania jako działanie w zorganizowanej grupie przestępczej, każdorazowo decydować musi szczegółowa analiza okoliczności faktycznych odtwarzanych na podstawie wiarygodnych i swobodnie ocenionych dowodów w konkretnym postępowaniu karnym. Bez wątplenia nie będzie wystarczające wyodrębnienie cech formalnych wskazujących na możliwość udziału w grupie, w tym popełnienie przestępstwa lub kilku przestępstw przez kolektyw kilku osób, nawet po uprzednim ich zaplanowaniu i wykonaniu z podziałem na role sprawcze. W każdym bowiem wypadku udowodnienia wymaga umyślność udziału w grupie, to znaczy podejmowanie zachowań przestępnych z zamiarem ich wykonania w ramach zorganizowanej grupy lub też przewidywania, że będą one realizowane w ramach grupy i godzenie się na to. Nie ulegają też żadnej zmianie uwarunkowania dowodzenia tego typu czynu bezprawnego (zob. wyrok SA we Wrocławiu z 20.10.2015 r., II AKa 250/15).

Aby więc można było mówić o „zorganizowanej grupie przestępczej”, to muszą wystąpić takie powiązania personalno-organizacyjne, które pozwalają przyjąć, że **1.** istnieje tego rodzaju przestępcza struktura, a nie mamy do czynienia „tylko” ze współsprawstwem; **2.** składa się ona z co najmniej trzech osób.

<p>Zgodzić się należy z tezą, że przesądzające o tym, czy w konkretnej sprawie mamy do czynienia ze współsprawstwem osób powiązanych porozumieniem (art. 18§1 k.k.), czy też przestępstwem (-ami) popełnionym (-mi) w ramach zorganizowanej grupy przestępczej (art. 258§1 k.k.) jest taki kierunek wykładni prawa, który łącznie uwzględnia trzy aspekty badanego zjawiska: funkcjonalny, strukturalny oraz dynamiczny (por. wyrok SA w Lublinie z 6.03.2018 r., II AKa 269/18). Cel i sposób popełnienia przestępstw (ujęcie funkcjonalne), stopień „zorganizowania” wskazujący m.in. na wykonania czynów przez więcej niż pojedynczego (lub dwóch) sprawcę (ujęcie strukturalne), jak i wielość/ różnorodność form sprawowania funkcji /ról oraz realizacji czynności sprawczych (ujęcie dynamiczne), prowadzą do wniosku o słuszności zarzutu z art. 258§1 k.k.</p>	
---	--

Niektórzy członkowie grupy zajmowali się werbowaniem osób, które zawierały umowy o prowadzenie rachunków bankowych (por. np. k.160, 815-816, 840), inne z terytorium Anglii telefonowały do osób wprowadzanych w błąd, w tym pokrzywdzonego i B. J., co do których czynności sprawcze zakończyły się powodzeniem. Środki pieniężne wypłacano w (...) bankomatach. Ich działalność była zorganizowana, skoordynowana (wypłaty z bankomatów tego samego dnia, co wyłudzenia), realizowana wg ustalonego z góry schematu działania, w którym co najmniej kilka osób (jeśli nie kilkanaście) miało wyznaczone zadania do zrealizowania. To one łącznie warunkowały powodzenie przestępczego planu.

Sprawcom zależy na tym, aby mogli dysponować rachunkami w wielu różnych bankach. Jest to związane z tym, że nie wiedzą, w którym konto będzie miała osoba wprowadzona przez nich w błąd. W przypadku tego rodzaju przestępstw zwykle liczy się czas, tj. przelew z rachunku, do którego uzyskano bezprawny dostęp, musi nastąpić jak najszybciej, tj. przed jego zablokowaniem przez osobę, która zorientuje się, że została oszukana. Błyskawiczny przelew z konta na konto zwykle następuje pomiędzy rachunkami w tym samym banku (choć system (...) lub (...) zapewniają także niezwłoczne - zwykle do 1h - uznanie rachunku w innym banku) – następnie praktycznie natychmiast można z tego drugiego wypłacić środki poprzez dowolny bankomat, w tym usytuowany za granicą. Dlatego takie osoby współdziałające, jak oskarżony, udają się do kilku banków, a ostatecznie nie zawsze „ich” rachunki są wykorzystywane, co nie oznacza, że czynności te są irrelevantne z punktu widzenia prawa karnego.

Wyjaśnienia oskarżonego ewoluowały. Początkowo nie przyznawał się do realizacji zarzucanych mu czynów, następnie zmienił zdanie i złożył wniosek o skazanie, po czym – gdy sąd go nie uwzględnił – ponownie (na rozprawie) zanegował sprawstwo. Jego wersja wydarzeń nie była szczerą, o czym świadczy nie tylko jej zmienność, ale przede wszystkim konfrontacja wyjaśnień z obiektywnie ustalonymi danymi (dokumentacja) oraz doświadczeniem życiowym.

Przede wszystkim nie sposób uznać, że oskarżony nie znał mężczyzny, z których „współpracował” w B. otwierając rachunki bankowe i przekazując mu dostęp do konta w (...) Banku SA. Praktyka zawodowa wskazuje, że osoby nadużywające alkoholu, z marginesu społecznego, są werbowane przez członków grup przestępczych do realizacji różnych zadań, potencjalnie legalnych. Jednak zwykle pierwszym „kontaktem” z taką osobą jest jej znajomy, który pośredniczy pomiędzy nią, a kolejnym „ogniwem” (osobą) z grupy (zob. depozycje Ł. G. i K. K. – oni także początkowo

starali się zataić dane współsprawców). O ile wykonanie jednorazowej czynności przez tzw. „słupa” zwykle nie prowadzi do przypisania mu odpowiedzialności z art. 258§1 k.k., to inaczej ocenić należy postępowanie podsądnego.

Spotykał się z nieustalonym mężczyzną kilkukrotnie, miał z nim stały kontakt telefoniczny. Ten podjeżdżał do niego białym busem (k.1684, 1778), a więc nie bał się denuncjacji np. na podstawie numerów tablic rejestracyjnych. Musiał więc ufać B. U.. Nie było więc tak, że przypadkowo poznał w mieście, w nocy, nietrzeźwego oskarżonego i to właśnie jego nie wiadomo dlaczego wybrał i rzekomo „wykorzystał”. Sprawca podał tylko takie jego cechy, które nie pozwalały na osobniczą identyfikację. Twierdził, że był w ciągu alkoholowym, na niczym mu nie zależało, o nic nie pytał i niczego nie analizował (k.1683: nr tel. nie pamiętał). Takie stanowisko jest sprzeczne z przebiegiem zdarzeń dotyczących tego rodzaju „werbunku” (por. też depozycje Ł. G. i K. K.). Osoba uzależniona oczekuje praktycznie natychmiast gratyfikacji finansowej, to na niej jej zależy, gdyż pozyskane środki zamierza przeznaczyć na używki. W przypadku B. U. było inaczej: twierdził, że żadnych pieniędzy nie otrzymał (k.1683: wskazywał, że był w „dołku finansowym”), a podjął się zleconych zadań, gdyż obiecano mu pracę. Jaką i gdzie? Nie potrafił tego wyjaśnić (k.1883).

Ostatni kontakt z nieustalonym współnikiem miał 28.01.2019 r., a więc ponad 25 dni od pierwszego spotkania. Ponownie wykonał czynności bankowe - wpłata 110 zł, z czego pobrano opłaty za możliwość korzystania z wydanych kart w EUR i GBP. Zdziwienie budzi to, że zarówno wtedy, jak i podczas spotkania 22.01.2019 r., nie domagał się spełnienia obietnicy zatrudnienia, nie dopytywał dlaczego to tak długo trwa. Za gołosłowne należy uznać twierdzenia, że nie analizował dlaczego „obcy” nie może otworzyć rachunków dla siebie, dlaczego nie wystarczą mu konta w jednym banku, dlaczego musiał zmienić adres do doręczeń, na który wysyłane były karty, czy też po co „nieznajomemu” były rachunki i karty w walutach obcych (zob. też k.1683: „w paru bankach konta walutowe”). Chociażby ta ostatnia kwestia pośrednio wskazuje na wiedzę oskarżonego, że działalność współników ma międzynarodowy zasięg (zob. też k.160v).

B. U. jest osobą w pełni władz umysłowych, o dość dużym bagażu doświadczenia życiowego, nie leczył się odwykowo, ani psychiatrycznie (k.1681). Logika kojarzenia faktów, przy ogólnodostępnej i powszechnej - także w 2019 r. - wiedzy o metodach wyłudzenia pieniędzy „na wnuczka, czy „na policjanta”, w jego przypadku nie była zaburzona, nawet jeśli w danym okresie nadużywał alkoholu. Gdyby w stanie „odurzenia” pojawił się w banku, to żadna czynność nie zostałaby z nim wykonana. Był świadomy tego, co robi, jak i konsekwencji (skutków) swoich działań. Zapewne odniósł wymierne korzyści materialne, co zataił, gdyż nie pasowałoby to do koncepcji wykorzystanego, nieświadomego, zdesperowanego człowieka (k.1683).

Z tych samych powodów nieprawdziwe były jego pierwsze i drugie wyjaśnienia w tej części, w której utrzymywał, że gdy „pozakładał konta w bankach”, to nie miał już kontaktów z „L.” i „wydawało mu się, że pablokował te wszystkie konta”. Spotkał się z nim przecież jeszcze co najmniej dwukrotnie, tj. 22 i 28.01.2019 r., co jasno wynika z dokumentacji bankowej. Jeśli podsądny zdecydował się zataić tak ważne informacje, to budzi to uzasadnione wątpliwości co do szczerości innych podanych przez niego okoliczności i nie pozwala na uznanie ich za wiarygodne.

Zwrócić należy uwagę na ilość operacji dokonanych 22.01.2019 r. (k.1749-1748) – dzień po oszukaniu T. M.. Oskarżony zmienił status umowy, rachunek do płatności, limity transakcyjne, odblokował wszystkie kanały, wygenerował nowy PIN i hasło, aktywował kartę debetową. Tak jakby „przygotowywał” konto do następczego wykorzystania. Trudno uznać, że te wszystkie operacje, dokonane m.in. z pomocą pracownika banku (k.1850), zapamiętał (miał mu je zlecić „obcy”) i realizował na podstawie otrzymanych instrukcji. Tego dnia B. U. zmienił też osobiście numer telefonu do autoryzacji transakcji internetowych z(...) na (...), a kilka minut później powrócił do pierwotnego numeru (k.1850). Co bardzo ważne: był to jego numer telefonu, z którego korzystał co najmniej od 2017 r. (k.1184). Oskarżony mijał się więc z prawdą twierdząc, że „zakupił jedną kartę SIM do telefonu i ten numer podawał w bankach” (k.1778). Tego numeru używał od kilku lat i nie było tak, że „ten „typ” wymagał zmiany na drugi” (k.1882v).

Skoro współdziałające z nim osoby nie dążyły do tego, aby telefon służący m.in. „do oddzwania” i wysyłania kodów SMS (k.1748, por. też k.1882: „ja dostałem SMS...” - a więc m.in. weryfikacji legalności transakcji bankowych realizowanych poprzez usługi bankowości mobilnej – był w ich dyspozycji, a pozostawiły go w posiadaniu

oskarżonego, to darzyły go zaufaniem. Takiego przymiotu nie posiada zaś przypadkowy, niewtajemniczony w sens i cel przestępczych działań (choćby w ogólnym zarysie) „słup”.

Nawiązanie do daty wydania nowego dowodu osobistego, jako czasu znajomości z „L.”, również nie było przypadkowe (k.1683). Dowód ten potrzebny był do realizacji zaplanowanych czynności bankowych, co świadczy o planowaniu działań z udziałem oskarżonego – braku ich spontaniczności i przypadkowości. Skoro poprzedni był połamany, to należało uzyskać nowy (k.1882v). Nie wiadomo jakie karty oskarżony miał oddawać „nieznajomemu”, skoro nie otrzymał ich w banku (k.1684, 1881v).

Zasadniczo zakres dowodów przemawiających za udziałem w zorganizowanej grupie przestępczej, jak i realizacja czynu z pkt **A. 2)**, pokrywał się. Nie wymaga więc powielenia, a przedstawione wyżej rozważania odnoszą się do ustaleń skutkujących przypisaniem obu występów.

2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)

Dowód: wyjaśnienia oskarżonego B. U..

Omówienie dowodów, które zaważyły na przypisaniu oskarżonemu przestępstw – w tym jego depozycji - przekonuje, że deklaracje kwestionujące sprawstwo ocenić należało jako linię obrony, zmierzającą do uniknięcia odpowiedzialności karnej.

3. PODSTAWA PRAWNA WYROKU

3.1. Podstawa prawna skazania, punkt **A. 1) wyroku.**

Penalizując przestępczość zorganizowaną ustawodawca nie określił przesłanek, które mają decydować o zakwalifikowaniu pewnych zachowań pod kątem znamion z art. 258§1 lub §3 k.k. Piśmiennictwo prawnicze i orzecznictwo wypracowało następujące kryteria w tej kwestii, które sąd podziela. I tak:

Zorganizowaną grupę przestępczą tworzą co najmniej trzy osoby, których celem jest popełnienie określonych przestępstw (zarówno stałe, jak i zależnie od nadarzającej się okazji) lub też generalnie popełnianie przestępstw o luźnym związku, między innymi bez stałych ról. Nie jest wymagana jakaś specjalna wewnętrzna struktura organizacyjna grupy, jak również nie jest wymagany jej niezmienny skład. Znamię „zorganizowana” oznacza posiadanie przez grupę trwałej struktury, czy to pionowej – z przywódcą kierującym działalnością, czy poziomej, z gronem uczestników koordynujących działalność według określonych reguł, którzy zakładają z góry popełnianie z góry możliwie wielu czynów zabronionych (zachowań przestępczych). W pojęciu tym tkwią warunki podstawowej wewnętrznej struktury organizacyjnej (choćby z niskim stopniem zorganizowania), jakaś trwałość, jakieś więzy organizacyjne w ramach wspólnego porozumienia, planowanie przestępstw, akceptacja celów, trwałość zaspokojenia potrzeb grupy, gromadzenie narzędzi popełnienia przestępstw, wyszukiwanie miejsc dla przechowywania „łupów”, czy też przedmiotów czynów zabronionych, rozprowadzanie ich, podział ról, skoordynowany sposób działania (por. np. wyrok SA w Krakowie z dnia 24.01.2001 r., II AKa 240/01, publ. w Prok. i Pr. 2004/5/25; wyrok SA w Lublinie z dnia 23.07.2002 r., II AKa 148/01, publ. w Prok. i Pr. 2003/4/20; wyrok SA w Białymstoku z dnia 16.01.2014 r., II AKa 260/13; wyrok SN z dnia 24.03.2009 r., WA 9/09; wyrok SA w Warszawie z dnia 15.01.2013 r., II AKa 352/12, wyrok SN z dnia 13.11.2013 r., II KK 170/13). Nie zawsze występować musi hierarchiczność i podporządkowanie. Niekonieczną cechą „zorganizowanej grupy” jest poddanie się panującej dyscyplinie, bezdyskusyjnemu przywództwu określonej osoby lub osób oraz system represji za jej naruszenie. Powiązania członków grupy mogą mieć charakter nawet koleżeński, a przywództwo i kierowanie działalnością przestępczą może wynikać z autorytetu, kontaktów i doświadczenia „zawodowego” jednego z jej członków. Trwałość form organizacyjnych, hierarchiczność, dyscyplina i oznaczone kierownictwo, to immanentne cechy przestępczego związku, który jest wyższą formą przestępczej struktury.

Wyznacznikiem przypisania przynależności do grupy przestępczej jest ustalenie, że dany sprawca ma świadomość jej istnienia, akceptuje jej cele i formy działania. Nie musi znać wszystkich jej członków - wystarczy np. kontakt z jednym z nich – jak i pełnego spektrum działalności. Zdawać sobie musi jednak sprawę z tego (zamiar bezpośredni lub ewentualny), że dana struktura (co najmniej trzyosobowa) istnieje, a jego zachowanie (choćby deklaracja realizacji pewnych działań zależnie od potrzeb grupy), leży w jej interesie, zaspokaja potrzeby grupy, stanowi część jej działalności.

Przydatne w ustaleniu treści pojęcia zorganizowana grupa przestępcza mogą być także oceny dokonywane z punktu widzenia psychologicznego (powiązania między członkami grupy, wzajemna pomoc, ochrona, jednoczący cel zdobywania środków na utrzymanie, alkohol i rozrywki, jak też na działalność przestępczą), jak i socjologicznego (w tym pojęciu chodzi też o zbiorowość wyznającą wspólne wartości, ignorującą określone normy prawne, zachowującą odrębność od przestrzegających ich członków społeczeństwa). Pojęcie „brania udziału” w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnianie przestępstw, którym posługuje się art. 258§1 k.k., swym zakresem obejmuje nie tylko formalną przynależność do tej nielegalnej struktury, ale także udział w tego rodzaju przestępstwach, dla popełnienia których grupa została założona (zob. wyrok SA w Lublinie z dnia 23 lipca 2002 r., II AKa 148/01; wyrok SA w Łodzi z dnia 26.10.2012 r., II AKa 72/12).

Ponadto w odkodowaniu znamion art. 258§1 i 3 k.k. pomocne mogą być wiążące Polskę normy prawa międzynarodowego. Rzeczpospolita Polska ratyfikowała Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z dnia 15.11.2000 r. (Dz.U.2005.18.158), której celem jest promowanie współpracy, aby skuteczniej zapobiegać i zwalczać tego rodzaju przestępczość (art. 1). W jej artykule drugim zdefiniowano takie pojęcia jak:

- „zorganizowana grupa przestępcza”, które oznacza posiadającą strukturę grupę składającą się z trzech lub więcej osób, istniejącą przez pewien czas oraz działającą w porozumieniu w celu popełnienia jednego lub więcej poważnych przestępstw określonych na podstawie niniejszej konwencji, dla uzyskania, w sposób bezpośredni lub pośredni, korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej;

- „poważne przestępstwo” oznacza zachowanie stanowiące przestępstwo podlegające maksymalnej karze pozbawienia wolności w wysokości co najmniej czterech lat lub karze surowszej;

- „grupa posiadająca strukturę” oznacza grupę, która została utworzona nie w sposób przypadkowy w celu bezpośredniego popełnienia przestępstwa i która nie musi posiadać formalnie określonych ról dla swoich członków, ciągłości członkostwa czy rozwiniętej struktury;

Ten akt prawny ma zastosowanie do zapobiegania oraz ścigania m.in. przestępstw określonych na podstawie jego artykułu 5 oraz „poważnych przestępstw” w rozumieniu artykułu 2, jeżeli przestępstwo ma charakter międzynarodowy oraz jest w nie zaangażowana zorganizowana grupa przestępcza. Przy czym przestępstwo posiada charakter międzynarodowy, jeżeli m.in. zostało popełnione w więcej niż jednym państwie, w jednym państwie, lecz istotna część przygotowań do niego, planowania, kierowania lub kontroli nad nim odbywała się w innym państwie lub zostało popełnione w jednym państwie, lecz była w nie zaangażowana zorganizowana grupa przestępcza prowadząca działalność przestępczą w więcej niż jednym państwie.

Polska inkorporując konwencję do swojego systemu prawnego zobowiązała się także do przyjęcia środków ustawodawczych i innych, jakie okażą się konieczne dla uznania za przestępstwa, jeżeli zostały popełnione umyślnie, któregośkolwiek lub obu z następujących zachowań - jako przestępstw odmiennych od usiłowania lub dokonania czynu przestępczego:

a. wejście w porozumienie z jedną lub większą liczbą osób co do popełnienia poważnego przestępstwa w celu związanym bezpośrednio lub pośrednio z uzyskaniem korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej, a tam gdzie

jest to wymagane przez prawo wewnętrzne obejmującego czyn podjęty przez jednego z uczestników dla realizacji porozumienia lub zaangażowanie zorganizowanej grupy przestępczej;

b. zachowanie osoby, która, mając świadomość celu i ogólnej przestępczej działalności zorganizowanej grupy przestępczej albo jej zamiaru popełnienia danych przestępstw, bierze udział w:

- przestępczej działalności zorganizowanej grupy przestępczej;
- innej działalności zorganizowanej grupy przestępczej, mając świadomość tego, że jej udział przyczyni się do osiągnięcia określonego powyżej celu przestępczego;
- organizowania, kierowania, pomagania, podżegania, ułatwiania lub doradzania przy popełnieniu poważnego przestępstwa, w które zaangażowana jest zorganizowana grupa przestępcza.

Przy czym świadomość, zamiar, cel lub porozumienie, o których mowa wyżej, mogą być wnioskowane na podstawie obiektywnych, faktycznych okoliczności (por. art. 5). Zestawiając te unormowania z praktyką sądową RP w zakresie oceny znamion z art. 258 k.k., uznać należy są one ze sobą kompatybilne (w znaczeniu: zgodne).

Wykorzystanie objaśnienia pojęć prawnych w aktach prawa międzynarodowego, przy ocenie prawnej czynów popełnionych po dacie ich ratyfikacji przez Polskę (w przypadku tej konwencji nastąpiło to 2.10.2001 r. - por. oświadczenie rządowe w: Dz.U.2005.18.159), jest możliwe, a wręcz wskazane. Zapisy konwencji ONZ z 2000 r. dotyczące międzynarodowej przestępczości zorganizowanej stanowią nową i ważną, bo normatywną wskazówkę interpretacyjną znamion art. 258 k.k. Zgodzić się należy z tezą, że zdefiniowanie „przestępczości zorganizowanej” w ww. dokumencie może być traktowane jako akcesoryjna przesłanka wykładni takiego samego pojęcia w ww. przepisie Kodeksu karnego.

Sam charakter przypisanego podsądnemu przestępstwa przeciwko mieniu narzuca sposób działania, który dla jego skuteczności musi mieć charakter zorganizowany. Przy tego rodzaju występku sprawcy mają określony, uzgodniony wcześniej sposób postępowania. Istniał ścisły podział ról: pewne osoby zajmowały się werbunkiem, kolejne otwierały szereg rachunków bankowych, a inne telefonowały do pokrzywdzonych, a następnie wypłacały w L. pieniądze z bankomatów za pomocą kart. Karty te, w przypadku rachunków B. U., wysyłane były na jeden (...) adres, a następnie transportowane (wysyłane?) za granicę.

Te ostatnie „zadania” musiało poprzedzać wykonanie czynności bankowych w Polsce, które warunkowały realizację następczych działań. Kaperowanie członków grupy na terenie różnych miast w Polsce świadczy o szeroko zakrojonej skali bezprawnego przedsięwzięcia. Działalność oskarżonego nie ograniczyła się do jednorazowej czynności. Pozostawał w stałym kontakcie z osobą, której danych nie chciał ujawnić, był dyspozycyjny i gotowy spełniać postawione mu zadania.

W pewnych czynnościach sprawczych członkowie grupy współdziałali ze sobą, inne realizowały kolejne osoby. Całość bezprawnego planu była skoordynowana czasowo.

Powyzsze rozważania dowodzą, że istniała grupa przestępcza o nieustalonej bliżej strukturze (tj. nie wiadomo czy była zhierarchizowana), mająca na celu popełnianie przestępstw, co w ciągu jej funkcjonowania w pierwszym kwartale 2019 r. miało miejsce. Oskarżony odpowiada za przynależność do niej w styczniu 2019 r. Choć sama gotowość do realizacji kolejnych, tożsamyh zadań, jest wystarczająca do przypisania występku z art. 258§1 k.k., to kierując się dyspozycją art. 5§2 k.p.k. sąd jej granice czasowe określił inaczej niż w zarzucie.

Tak więc warunek przypisania czynu z art. 258§1 k.k. dotyczący „zawiązania” grupy w celu (nie musi więc dojść do realizacji jakiegokolwiek czynu zabronionego) popełnienia przestępstwa i udziału w niej oskarżonego niewątpliwie został spełniony. Dlatego przypisano czyn z **art. 258§1 k.k.**

3.2. Podstawa prawna skazania, punkt A. 2) wyroku.

Oskarżony, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, 21 stycznia 2019 r. wprowadził T. M. w błąd, co skutkowało przekazaniem przez niego danych dostępowych do konta, na którym znajdowały się jego pieniądze. Pokrzywdzony wiedział, że zlecane będą przelewy jego środków (k.1122v: „gdyby ktoś zadzwonił z banku, to mam potwierdzić, że wykonuję przelewy”). Mężczyzna de facto rozporządził własnym mieniem, gdyż udostępnił „narzędzia” do jego przejęcia przez NN. osoby, wyrażając na to zgodę. Nie mieliśmy więc do czynienia z kradzieżą (zaborem wbrew woli dysponenta mienia), lecz oszustwem z **art. 286§1 k.k.**, tj. składnikiem czynu ciągłego popełnionego w ramach zorganizowanej grupy przestępczej (**art. 65§1 k.k.**).

Istotą współsprawstwa jest oparte na porozumieniu współdziałanie dwóch lub więcej osób, z których każda obejmuje swoim zamiarem realizację całości znamion określonego czynu zabronionego. To porozumienie jest tym szczególnym elementem podmiotowym, który zespalając zachowania poszczególnych osób, pozwala przypisać każdej z nich również i tę akcję sprawczą, którą przedsięwzięła inna osoba współdziałająca w popełnieniu przestępstwa. W doktrynie i orzecznictwie dominuje podzielany przez sąd pogląd, iż dla przyjęcia współsprawstwa nie jest konieczne, aby każda z osób działających w porozumieniu realizowała własnoręcznie znamiona czynu zabronionego, czy też nawet część tych znamion. Wystarczy natomiast, że taka osoba w ramach uzgodnionego podziału ról, ułatwiając „bezpośredniemu” sprawcy (sprawcom) realizację wspólnie zamierzonego celu. W efekcie, o wspólnym działaniu możemy mówić nie tylko wtedy, gdy każdy ze współsprawców realizuje część znamion, ale także wtedy, gdy współdziałający nie realizuje żadnego znamienia czasownikowego uzgodnionego czynu zabronionego, ale wykonane wcześniej przez niego czynności stanowią istotny wkład we wspólne przedsięwzięcie. Każdy ze współsprawców ponosi odpowiedzialność za całość popełnionego (wspólnie i w porozumieniu) przestępstwa, a więc także i w tej części, w jakiej jego znamiona zostały wypełnione przez innego współnika (por. np. wyrok SN z dnia 29.06.2006 r., V KK 391/05, publ. w OSNwSK 2006/1/1289; wyrok SA w Katowicach z dnia 23.09.2004 r., II AKa 276/04, publ. w Prok. i Pr. 2005/10/15; postanowienie SN z dnia 05.05.2003 r., V KK 346/02, LEX nr 78912; wyrok SA w Krakowie z dnia 15.01.2003 r., II AKa 353/02, KZS 2003/3/36 oraz Jacek Giezek, komentarz do art. 18, Kodeks karny, część ogólna, komentarz, LEX 2007, tezy 6 - 10).

Realia dowodowe niniejszej przekonują, że działania B. U. były ważne i warunkowały przystąpienie do przestępczej akcji, jak i jej finalizację w przypadku skutecznego wprowadzenia w błąd i doprowadzenia pokrzywdzonych do rozporządzenia pieniędzmi. Wykonanie połączeń do ofiar przestępstwa, podstępne uzyskanie dostępu do należącego do nich mienia, stanowiło dopełnienie bezprawnych zadań realizowanych przez członków grupy. Oskarżony ponosi odpowiedzialności także za nie – właśnie w ramach współsprawstwa.

Był on współsprawcą, a nie pomocnikiem. Ta pierwsza forma zjawiskowa od strony przedmiotowej, nawet jeśli nie musi polegać na realizacji znamion czasownikowych ujętych w opisie typu czynu zabronionego, w każdym przypadku wymaga, by sprawca podjął takie zachowanie, które na gruncie przyjętego porozumienia stanowiło konieczny lub istotny warunek realizacji przez innego współsprawcę znamion czynności wykonawczej ujętych w danym typie czynu zabronionego. Jego dwa elementy, tj. wspólnie (element obiektywny) i w porozumieniu (element subiektywny) muszą wystąpić łącznie.

Pomocnikiem jest ten, kto w zamiarze (obie jego formy wchodzi w grę), aby inna osoba popełniła przestępstwo, swoim zachowaniem ułatwia jego realizację, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji.

Rozgraniczając tę formę przestępczego współdziałania od współsprawstwa należy uwzględnić łącznie elementy obiektywne polegające na współdziałaniu w samym wykonaniu przestępstwa oraz subiektywne sprowadzające się do realizowania przez sprawcę zespołu znamion i utożsamianiu się z czynem uważanym przez niego za własne przedsięwzięcie (zob. np. wyroki SN z dnia 22.12.1987 r., IV KR 412/87 oraz z dnia 12.07.1979 r., II KR 189/79). Od strony obiektywnej współsprawstwem jest współdziałanie, udział w samym wykonaniu przestępstwa (w ramach podziału ról, nie zawsze połączony z realizacją czynności czasownikowej), natomiast akty ułatwiające wykonanie, lecz wykonanie to poprzedzające, stanowią pomocnictwo. Od strony subiektywnej współsprawcą jest ten, kto wspólnie z innym realizuje zespół znamion i uważa czyn za własną „operację”, czyli działa „animo auctoris”. Pomocnik

zaś zamierza ułatwić innej osobie (osobom) popełnienie czynu zabronionego, uważając jednak ten czyn za cudzą, bezprawną „akcję”, czyli działa „animu socii”.

Zgodnie z koncepcją subiektywizmu i indywidualizacji odpowiedzialności karnej, każdy powinien ponieść odpowiedzialność tylko za te zachowania, które obejmował **swoim** zamiarem, to jest ich dokonał bądź zaakceptował dokonane przez współnika w ramach realizacji wspólnego planu działania i uznawał za własne (współsprawca) lub w realizacji których współdziałał w inny sposób (jako pomocnik lub podżegacz; por. art. 20 k.k.).

Przenosząc te rozważania w realia przedmiotowej sprawy sąd ocenił, że zebrany materiał dowodowy daje podstawy do przypisania B. U. formy z art. 18§1 k.k. Przemawia za tym ilość i „ranga” podjętych przez niego działań, jak i treść wyjaśnień, w których nie zdecydował się ujawnić współników, mataczył i liczył na pozytywną weryfikację jego wersji wydarzeń.

Gdy współnicy telefonowali do T. M., oskarżony wykonał już wszystkie czynności bankowe zmierzające do zawarcia umów o prowadzenie rachunków bankowych. Telefonujący posiadał więc ich „bazę”, a jej wykorzystanie zależało od konkretnych okoliczności, w tym zapewne tego, kogo uda się oszukać. Operacje bankowe poprzedzające wykonanie połączeń warunkowały przystąpienie do bezprawnych działań. Mieszczą się w fazie usiłowania, a nie przygotowania realizacji przestępstwa. Gdy dane na dane konto wpłynęły środki, jego dysponent stawał się współsprawcą dokonanego przestępstwa. Nie ustalono bowiem związku oskarżonego m.in. z wykorzystaniem innych rachunków bankowych, niż własne.

Warunkiem przyjęcia czynu ciągłego (**art. 12§1 k.k.**) jest wykazanie, że sprawca w chwili podejmowania pierwszego zachowania ma zamiar popełnienia wszystkich zindywidualizowanych zachowań, składających się na czyn ciągły. Taki proces dowodzenia wynika z materiału aktowego. Jeśli w ramach czynu ciągłego niektóre zachowania sprawcze kończą się w fazie usiłowania, a inne dokonania, to w ramach pochodzenia przestępstwa kwalifikacja prawna nie obejmuje art. 13§1 k.k.

Reguła z **art. 4§1 k.k.** została zastosowana dlatego, że od 24.06.2020 r. zmieniła się treść art. 86§1 k.k. i art. 12§1 k.k. Przed tą nowelizacją najniższy pułap kary łącznej limitowany był najwyższą z wymierzonych kar jednostkowych, zaś od ww. daty zwiększył się o miesiąc (por. art. 37 k.k.). Jeśli chodzi o czyn ciągły, to obecnie jego realizacja skutkuje nadzwyczajnym obostrzeniem sankcji penalnej (art. 57b k.k.). Wcześniej takiej instytucji w tym przypadku nie było.

Ustawa względniejsza miała zastosowanie w ramach przypisania wszystkich czynów, gdyż kara za każdy z nich wchodziła w skład kary łącznej, wymierzanej na podstawie art. 86§1 k.k.

4. KARY, ŚRODKI KARNE, PRZEPADEK, ŚRODKI KOMPENSACYJNE I ŚRODKI ZWIĄZANE Z PODDANIEM SPRAWCY PRÓBIE

Punkt A. 1) i 2) wyroku, kary jednostkowe.

Kształtując wymiar kar jednostkowych sąd dostosował je do stopnia społecznej szkodliwości przestępstw w taki sposób, aby nie przekraczały poziomu zawinienia oskarżonego, celów resocjalizacyjnych oraz mając na uwadze ich społeczny odbiór. Uwzględniona została m.in. wartość szkody w ramach drugiego z występów, a także rola, którą wypełnił oskarżony.

Działalność w strukturach zorganizowanej przestępczości o charakterze międzynarodowym stanowi poważne zagrożenie nie tylko dla indywidualnego przedmiotu ochrony ujętego w znamionach czynu przypisanego (przestępstwa popełnionego w ramach grupy), ale też dla porządku publicznego oraz bezpieczeństwa państwa i obywateli. Tzw. oszustwa na legendę, w tym „na wnuczka/krewnego, czy też „na policjanta”, to wręcz plaga w skali kraju. Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że m.in. w pierwszym półroczu 2018 r. w Polsce oszukano w ten sposób blisko 1700 osób, które łącznie straciły prawie 27 mln złotych (a nie wszystkie przestępstwa są zgłaszane). Akcje prewencyjne, przekazy medialne, spotkania z seniorami oraz kampanie informacyjne sprawiły, że społeczeństwo stało

się bardziej świadome. Nie doprowadziły jednak do zmarginalizowania tego typu przestępczości, która bazuje m.in. na zaufaniu do przedstawicieli organów ścigania.

Wylimitowanie tego rodzaju oszustw jest generalnie niemożliwe. Nie tylko działania operacyjne i procesowe policji oraz praca profilaktyczna, ale również odpowiednia, orzecznicza polityka karna wpisuje się w realizowany wachlarz działań, których zadaniem jest zapobieganie kolejnym ww. przypadkom tego typu czynów.

W tej konkretnej sprawie działalność grupy godziła przede wszystkim w mienie osób, do których telefonowano, ale również burzyła prawidłowe i pożądane relacje społeczne. Podszywanie się pod funkcjonariusza publicznego jest odrębnie penalizowane (art. 227 k.k.) i choć w tym przypadku wszystkich znamion tego czynu nie wypełniono, to również nie powinno być to pominięte przy wymiarze kary. Uwzględniono też nagminność tego rodzaju występów, które w dalszym ciągu stanowią istotny problem kryminologiczny.

Kara grzywny wzmocni wychowawczo-prewencyjne oddziaływanie penalne na oskarżonego. Sankcja ta będzie stanowiła dla niego realną dolegliwość finansową. Jest ważna nie tylko z punktu widzenia celów zapobiegawczych i wychowawczych, ale odegra też istotną rolę z punktu widzenia kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa (prewencja generalna). Jej celem jest też m.in. uświadomienie sprawcy nieopłacalności popełniania tego typu przestępstw. Liczbę stawek dziennych sąd określił mając na uwadze stopień bezprawia zawartego w zachowaniach B. U. oraz stopień jego zawinienia.

Status zawodowy i majątkowy, możliwości dochodowe i sytuacja rodzinna podsądnego decydowały o ukształtowaniu wysokości stawek dziennych na poziomie 30 zł.

Dyrektywy wymiaru kary w postaci sprawiedliwej odpłaty, prewencji generalnej i indywidualnej wymagają, aby przypisane oskarżonemu w części rozstrzygającej wyroku bezprawne zachowania spotkały się z należytą reakcją karną. Orzeczone jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz grzywny nie przekraczają stopnia jego winy i w realiach niniejszej sprawy należy je uznać za odpowiednie i sprawiedliwe.

Odnośnie okoliczności łagodzących, to takich w tej sprawie nie było.

Punkt B. wyroku, kara łączna.

Kierując się dyspozycją art. 85§1 i §2 k.k. oraz art. 86§1 k.k. wymierzono karę łączną stosując zasadę absorpcji. Kształtując ją sąd miał na uwadze „globalny” stopień społecznej szkodliwości przypisanych czynów, ich zbieżność przedmiotową i temporalną oraz cele kary w ramach prewencji indywidualnej i ogólnej.

Względ na społeczne oddziaływanie kary jako jeden z jej celów podyktowany jest potrzebą przekonania społeczeństwa o nieuchronności kary za naruszenie dóbr prawem chronionych i nieopłacalności zamachów na te dobra, wzmożenia poczucia odpowiedzialności, ugruntowania poszanowania prawa i wyrobienia właściwego poczucia sprawiedliwości oraz poczucia bezpieczeństwa. Ma to szczególne znaczenie także w przypadku przestępstw finansowych, w tym wyrządzających znaczne szkody. Te kryteria spełnia wymierzona kara łączna – mając na uwadze zadania oskarżonego w przestępczej działalności grupy.

Wysokość środka kompensacyjnego (**art. 46§1 k.k.**) określono uwzględniając kwotę, która wpłynęła na rachunek, do prowadzenia którego umowę z bankiem zawarł oskarżony oraz wartość zablokowanych i zwróconych pokrzywdzonemu środków.

Punkt C. wyroku, środek probacyjny.

Analiza właściwości i warunków osobistych B. U. daje powody do uznania, że do osiągnięcia wobec niego celów kary i powstrzymania przed naruszaniem porządku prawnego nie jest konieczne wymierzenie sankcji izolacyjnej, a warunkowe jej zawieszenie z ustalonym okresem próby będzie wystarczające, aby nie powrócił na drogę przestępstwa. Podsądny był wprawdzie karany, ale nie były to czyny o znacznym ciężarze gatunkowym, o czym świadczą wymierzone

kary (k.1878). Wydane w nich wyroki zapadły w 2021 r., co nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu instytucji z art. 69 k.k.

Oskarżony obecnie pracuje, nie pije alkoholu i wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Realizacja przypisanych mu typów przestępstw, bardzo szkodliwych społecznie, których inicjatorami były inne osoby, jawi się jako incydentalna w jego życiu. Chociaż w trakcie procesu nie był szczery i starał się usprawiedliwić podjęcie nagannych działań, to jak się wydaje silne przeżycia emocjonalne związane m.in. z toczącym się procesem karnym i aresztowaniem wskazują, że zrozumiał on błędy w swoim postępowaniu i będzie starał się zrobić wszystko, aby w przyszłości taka sytuacja się nie powtórzyła.

Upływ ustalonego okresu próby da gwarancję, że B. U. wdrożył normy prawne do własnego postępowania i postawiona w dniu orzekania pozytywna prognoza kryminologiczna okazała się trafna. Nałożony obowiązek był obligatoryjny, zaś dozór kuratora pozwoli na cykliczne monitorowanie zachowania oskarżonego w okresie próby.

5. INNE ROZSTRZYGNIĘCIA ZAWARTE W WYROKU

Daty i godziny zatrzymania oraz zwolnienia oskarżonego wynikają ze stosownych dokumentów. Okres pozbawienia wolności został zgodnie z art. 63§1 i §5 k.k. zaliczony na poczet podlegającej wykonaniu kary grzywny.

6. INNE ZAGADNIENIA

Brak.

7. KOSZTY PROCESU

Punkt E. wyroku.

O kosztach sądowych (art. 616§2 k.p.k. w zw. z art. 618§1 pkt 1), 3), 10) i §2 k.p.k.) orzeczono na podstawie art. 627 k.p.k. Na zasądzone kwoty złożyły się następujące sumy:

- **40** złotych (ryczałt za doręczenia zgodnie z §1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18.06.2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym obejmujący postępowanie przygotowawcze i sądowe) +

- **325,42** złotych (koszty konwoju, k.1702, 1712, 1713) +

- 3 x 30 = **60** złotych (art. 618§1 pkt 10) k.p.k. oraz art. 24 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym w zw. z §3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego)

= 455,42 złotych oraz **780** złotych (opłata od kary pozbawienia wolności (180 zł) oraz grzywny (600 zł) - art. 2 ust. 1 pkt 3) i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych; Dz.U. z 1983 r., nr 49, poz. 223 z późn. zm.).

8. PODPIS